

---

pestprotocol

Pestprotocol

---

1. Visie

We willen een school zijn waar elk kind zich thuis voelt. Wij streven naar een prettige, ontspannen en open sfeer, waarin de kinderen zich gerespecteerd voelen, en ervaren dat er voor iedereen, ongeacht capaciteiten en vaardigheden, de nodige belangstelling en aandacht is.

Van onze leerlingen verwachten we dat ze respect hebben voor elkaar, zich hoffelijk en beleefd gedragen en ze moeten zich veilig en geborgen voelen in onze school.

Een dergelijk pedagogisch klimaat vormt een basisvoorwaarde voor het bereiken van goede onderwijsleerresultaten en een positieve ontwikkeling van de kinderen.

In en rondom de school doen zich situaties voor waarin kinderen zich kwetsbaar opstellen en die kunnen leiden tot gevoelens van ontevredenheid, jaloezie of beschaamdheid. Dergelijke situaties leiden gemakkelijk tot pestgedrag.

Pesten komt helaas op iedere school voor. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken.

Met dit pestprotocol hopen wij als leerkrachten van onze school, samen met de leerlingen en ouders, een positieve en effectieve bijdrage te kunnen leveren aan het voorkomen en bestrijden van pestgedrag.

2. Engagement van de verschillende partners

De ondertekenaars (directie, personeel, schoolraad) van dit protocol verplichten zich tot het volgende:

- Hulp bieden aan het gepeste kind.
- Hulp bieden aan de pester.
- Hulp bieden aan de zwijgende middengroep.
- Hulp bieden aan de leerkracht.
- Hulp bieden aan de ouders.
- Het bewust maken en bewust houden van alle betrokkenen van het probleem.
- Het aanleggen van toegankelijke, goede informatie over het probleem 'pesten'.

3. Plagen, pesten en ruzie: wat is het?

Pesten is berekend iemand pijn willen doen, iets vernielen of iemand laten merken dat hij waardeloos is. En dat gebeurt telkens opnieuw. De pestkoppen zijn meestal dezelfde, de slachtoffers ook.

Ruzie maken mag... hoe raar dit ook klinkt. Het helpt kinderen om sociale vaardigheden te ontwikkelen. Hoe ga je om met agressie, hoe onderhandel je, wanneer ga je te ver? Terwijl ze ruzie maken, zoeken kinderen hun positie in de samenleving. Kinderen worden sterker als ze zelf een goede oplossing kunnen vinden.

Plagen	Pesten
Is onschuldig, en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor.	Gebeurt berekenend (men weet vooraf goed, wie, hoe en wanneer men gaat pesten) Men wil bewust iemand kwetsen of kleineren.
Is van korte duur, of gebeurt slechts tijdelijk.	Het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na korte tijd)
Speelt zich af tussen gelijken.	Ongelijke strijd: de pestkop heeft de macht
Is meestal te verdragen, of zelfs leuk maar kan ook kwetsend of agressief zijn.	De pester heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
Meestal één tegen één	Meestal een groep (pester en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.
Wie wie plaagt, ligt niet vast. De tegenpartijen wisselen keer op keer.	
Gevolgen	Gevolgen
'schaafwond' of korte draaglijke pijn (hoort bij het spel). Wordt soms ook als prettig ervaren (plagen is om liefde vragen)	Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als psychisch) heel pijnlijk en ingewikkeld zijn.
De vroegere relaties worden vlug weer hersteld. De ruzie of het conflict wordt spoedig bijgelegd.	Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen. Het herstel verloopt moeizaam.
Men blijft opgenomen in de groep.	Isolement en grote eenzaamheid bij het gekwetste kind. Aan de basisbehoefte om 'bij de groep te horen' wordt niet voldaan.
De groep lijdt er niet echt onder.	De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat. Men wantrouwt elkaar. Er zijn weinig of geen echte vrienden binnen de groep.

4. Kenmerken en signalen van het slachtoffer, pester en meelopers

Om een snelle herkenning te bevorderen zijn hier een aantal in het oogspringende kenmerken:

Kenmerken van het slachtoffer:

- Heeft weinig vrienden, is eenzaam.
- Is verlegen.
- Is meestal fysiek zwakker.
- Is onzeker in zijn sociale contacten.
- Is geneigd zich onderdanig of gedienschtig te gedragen.
- Weet niet hoe met agressie om te gaan.
- Is niet assertief, komt niet voor zichzelf op.
- Laag zelfbeeld.
- Voelt niet goed aan welke regels of normen er binnen de groep gelden.
- Huilt snel.
- Is ziek of heeft een handicap.
-

Signalen bij slachtoffers:

- Bang om naar school te gaan.
- Vragen om naar school gebracht te worden.

- Slechter presteren dan normaal.
- Met kapotte spullen of kleren thuiskomen.
- Teruggetrokken gedrag vertonen.
- Is verdrietig of heeft onverwachte stemmingswisselingen met driftbuien.
- Agressief worden naar andere kinderen.
- Stoppen met eten.
- Buik- of hoofdpijn.
- Nachtmerries.
- Huilend inslapen.
- Hebben van schrammen en blauwe plekken.
- Geld vragen om pesters mee te betalen.
- Weigeren om iets te zeggen.
- Weer opnieuw beginnen met bedplassen.
- Zelfmoordneigingen.

Kenmerken van de pester:

- Dominant om controle te houden.
- Vlug jaloers.
- Impulsief.
- Weinig gevoelens.
- Kan moeilijk warme hartelijke gevoelens hanteren.
- Geniet respect uit angst en niet uit waardering.
- Reageren vanuit zekerheid.

Signalen bij pesters:

- Agressief gedrag vertonen.
- De baas willen spelen, kan moeilijk samenwerken en/of spelen.
- Zijn vriendjes zijn volgzame meelopers
- Verdraagt geen kritiek.
- Ongeduldig zijn.
- Vertellen hoe stoer hij wel is.
- Kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig schuldgevoelens.
- Moeite met omgaan met spelregels en afspraken.
-

Kenmerken van de meeloper:

- Actief meepesten uit angst om zelf slachtoffer te worden.
- Actief meepesten omdat hij/zij er op de één of andere manier voordeel bij heeft.
- Niet meepesten, maar er ook niks tegen durven doen, hoewel hij/zij dit eigenlijk wel zou willen.
- Niet in de gaten hebben wat zich in de klas afspeelt.

Deze lijstjes zijn niet volledig, maar zij hebben wel een signalerende waarde.

5. Hoe wordt er gepest?

- Met woorden
  - Vernederen, belachelijk maken

- Schelden
- Dreigen
- Met bijnamen aanspreken
- Gemene briefjes, mailtjes, sms
- Lichamelijk
  - Trekken aan kleding, duwen en trekken, spugen
  - Schoppen, slaan, laten struikelen
  - Krabben, bijten en aan haren trekken
  - Wapens gebruiken
- Intimidatie
  - Opjagen en achterna lopen
  - In de val laten lopen, klem zetten of rijden
  - Opsluiten
- Uitsluiting
  - Doodzwijgen en negeren
  - Uitsluiten van feestjes
- Stelen en vernielen
  - Afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen
  - Kliederen op boeken
  - Banden lek prikken, fiets beschadigen
- Afpersing
  - Dwingen om geld of spullen af te geven
  - Het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen

6. Aanpak in onze school

- **Algemene aanpak**
  - We werken met 4 kapstokregels die gelden voor de hele school. Ze hangen in elke klas en op de gang. Elke klas heeft naast deze kapstokregels ook klasregels die corresponderen met de kapstokregels. De leerkracht maakt deze aan het begin van elk schooljaar, samen met de leerlingen. Ook deze afspraken hangen op in het lokaal. Tijdens het project socio-emotioneel worden de regels regelmatig besproken.
De kapstokregels zijn:
    - Voor groot en klein zullen we aardig zijn (omgaan met elkaar)
    - Rust in de school is fijn, buiten mogen we drukker zijn (rust en veiligheid)
    - Vandaag en ook morgen, zullen we voor alle spullen zorgen (omgang met materiaal)
    - Werk flink en luister goed, dat verdient een pluim op je hoed (werkhouding)
  - We werken elk schooljaar rond een project socio-emotioneel. Dit project ondersteunt op preventieve wijze de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. Hiervoor werken we met een leerlijn gedrag. We gaan leerlingen sociale vaardigheden aanleren:
    - Sociaal-emotionele woordenschat: begrippen
    - Sociale vaardigheden: omgaan met anderen, vragen stellen, winnen en verliezen...

- Waarden en normen: eerlijkheid, respect....
  - Sociaal-emotionele attitude: denkfouten
  - We werken met het leerlingvolgsysteem EGGO+. Twee maal per jaar wordt door de leerkracht een gedragsvragenlijst ingevuld. Hiermee is het mogelijk kinderen te volgen, maar ook om op elk moment de situatie op klas- en schoolniveau te bekijken.
  - Bij het begin van elk schooljaar stelt de leerkracht, samen met de leerlingen een anti-pestcontract op. Dit contract wordt door iedereen ‘ondertekend’. Aan de hand van de verschillende anti-pestcontracten stelt de leerlingenraad een anti-pestcontract samen op schoolniveau.
  - Tijdens de middagpauze voorziet de school tal van activiteiten waarin leerlingen zich op een creatieve, sportieve manier kunnen ontspannen. (speelkoffers, voetbal, goed uitgeruste speelplaats...)
  - In de loop van het schooljaar worden er verschillende klas- en schoolactiviteiten georganiseerd waarbij veel aandacht gaat naar een goede groeps sfeer. (daguitstappen, sportdagen, zoekklassen, klasfeestjes...)
  - Lichamelijk geweld wordt niet getolereerd. Leerlingen krijgen een time-out wanneer ze met opzet iemand pijn doen.
- **Afspraken bij kleine ruzies**
 Wanneer leerlingen ruzie maken over kleinigheden moeten ze aan elkaar kunnen duidelijk maken dat er een einde aan moet komen.
 Hiervoor hanteren we het STOP-stappenplan:
1. Stop, hou daarmee op, dit vind ik niet leuk.
  2. Heb je me niet gehoord? Hou daarmee op.
  3. Als je nu niet stopt, ga ik naar de leerkracht.
  4. Je gaat naar de leerkracht die toezicht heeft.
- **Afspraken bij kleine aanhoudende ruzies / peestsituaties**
- Wanneer de kleine ruzies herhaaldelijk voorvallen, wordt dit aan de leerkracht gemeld.
  - De leerkracht zal gedurende een bepaalde periode de situatie observeren.
  - De leerkracht voorziet een gesprek waarin de betrokken partijen op zoek gaan naar een mogelijke oplossing voor hun probleem.
  - De betrokken partijen proberen hun oplossing toe te passen.
  - Na een afgesproken periode volgt een nagesprek.
- **Afspraken bij hardnekkige peestsituaties**
 Bij hardnekkige peestsituaties starten er gesprekken tussen klasleerkracht, vertrouwenspersoon, directie en alle betrokken partijen (pester, slachtoffer, meelopers, ouders).
 Hiervoor gebruikt de school het stappenplan van de **no-blame aanpak**.
 De no-blame aanpak is een niet bestraffende en probleemoplossende methode om pestgedrag aan te pakken.
 De verantwoordelijkheid voor het pestprobleem wordt bij de groep gelegd. De pester(s), de meelopers en een aantal neutrale medeleerlingen worden samengebracht en gaan op zoek naar mogelijke oplossingen.
 Deze aanpak heeft niet tot doel de feiten in vraag te stellen, evenmin wordt de pester beschuldigd of gestraft. De groep krijgt de verantwoordelijkheid een aantal voorstellen

te doen om het negatieve gevoel bij het slachtoffer weg te nemen of te verminderen. Op die manier wil men de empathie van de pester en de medeleerlingen aanwakkeren. De methode bestaat uit 7 stappen:

Vooraf: pestsituatie wordt in kaart gebracht (er is sprake van een doelwit, regelmatige vervelende gebeurtenissen, één of meerdere pesters, een aantal meelopers, de klas/groep is op de hoogte)

- **Stap 1: gesprek met slachtoffer**
  - informatie vragen, geen details over wat er juist gebeurd is
  - vraag naar beleving, gevoelens van het slachtoffer
  - uitleg over aanpak, nadruk op niet bestraffende aspect, vraag toestemming
  - bespreek samen de namen om de groep samen te stellen
  - vraag wat je WEL of NIET mag vertellen over de beleving van het slachtoffer
  - aangeven dat je steeds bereikbaar blijft voor het slachtoffer
- **Stap 2: groep wordt samengeroepen**
  - bestaat uit pesters, meelopers, vrienden en/of positief ingestelde jongeren
  - slachtoffer is niet aanwezig, dit kan de probleemoplossende aanpak bemoeilijken
- **Stap 3: leg het probleem uit**
  - vertel aan de groep dat je een probleem hebt
  - praat niet over details van gebeurtenissen
  - beschuldig niemand
  - duidelijk maken dat er een probleem is dat moet opgelost worden
- **Stap 4: deel de verantwoordelijkheid**
  - zeg duidelijk dat niemand in de problemen zit of gestraft wordt
  - elk groepslid kan bijdragen aan de oplossing
  - zij hebben het meeste contact met het slachtoffer, dus de beste kansen op het pesten te stoppen
- **Stap 5: vraag de groep naar hun voorstellen**
  - alle positieve voorstellen aanvaarden (niets doen is ook een positief voorstel)
  - vraag om het concreet te maken, 'hoe ga je dit doen?'
  - aandacht voor de 'ik-taal' (wees niet tevreden met algemene uitspraken)
  - intenties kunnen opgeschreven worden
- **Stap 6: laat het aan hen over**
  - leg de verantwoordelijkheid bij de groep, zij alleen kunnen het probleem oplossen
  - bedank hen en geef ze duidelijk vertrouwen
  - vertel dat je hen na een week individueel wil spreken (je blijft bereikbaar)
- **Stap 7: individuele, korte gesprekken met alle betrokkenen** (één week later)
  - laat elk lid afzonderlijk vertellen over zijn bijdrage
  - gebruik de kernvragen: hoe is het nu, is het gestopt, ben je tevreden...
  - indien het slachtoffer niet helemaal tevreden is, kan de procedure herhaald worden.

Basisprincipes:
Het moet stoppen
Iedereen is verantwoordelijk
Niemand wordt gestraft

▪ **Inschakelen van externen**

Indien het pesten blijft voortduren, wordt het CLB ingeschakeld voor verder onderzoek. Sociale vaardigheidstraining kan aanbevolen worden.

7. Adviezen aan ouders

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Toch moet iedere partij waken over haar eigen grenzen. Het kan nooit de bedoeling zijn dat ouders op school (en ook niet aan de poort) eigenhandig het probleem willen oplossen.

▪ **Ouders van gepeste kinderen**

- Indien je merkt dat je kind zijn probleem niet durft melden op school, probeer dan je kind te stimuleren om toch naar een leerkracht toe te stappen
- Als dit niet lukt, neem je best zelf contact op met de school. Je kan als ouder steeds terecht bij de klastitularis, directie of zorgcoördinator
- Blijf thuis tijd maken om met je kind over het probleem te praten en laat hem/haar duidelijk aanvoelen dat je achter de aanpak van school staat
- Tracht door gerichte vragen te stellen de situatie zo goed mogelijk in te schatten. Er zijn steeds verschillende partijen met elk hun eigen verhaal
- Geef als ouders zelf het goede voorbeeld. Stimuleer je kind om voor zichzelf en anderen op te komen, op een positieve manier.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

▪ **Ouders van pesters**

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Bespreek de gevolgen van pestgedrag en laat duidelijk je afkeuring blijken. Reageer positief op elke gedragsverbetering, hoe miniem ook.
- Tracht door gerichte vragen te stellen de situatie zo goed mogelijk in te schatten. Er zijn steeds verschillende partijen met elk hun eigen verhaal.
- Blijf thuis tijd maken om met je kind over het probleem te praten en laat hem/haar duidelijk aanvoelen dat je achter de aanpak van school staat.

8. Sites over pesten

<http://pesten.pagina.nl>

<http://www.pesten.net>

<http://www.stoppesten.tk>

<http://www.stopdigitaalpesten.nl>

<http://www.ond.vlaanderen.be>

http://www.kieskleurtegenpesten.be/met_ben_x_aan_de_slag_-_kinopolis.pdf

http://issuu.com/klasse_leraren/docs/kv1_el2_01

<http://www.ond.vlaanderen.be/antisociaalgedrag/pgs/default.htm>
<http://www.slatoe.be/>
<http://www.eilbracht.web-log.nl/>
<http://pestenopschool.web-log.nl/pestenopschool/persoonlijkeeigenschappen/index.html>

Elke twee jaar wordt dit protocol geëvalueerd en zo nodig bijgewerkt.

Directie

Personeel

Schoolraad